ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

2025 йил 13 февраль

Каттақўрғон тумани

Каттақўрғон туманлараро иқтисодий судининг судьяси Ж.Юсуповнинг раислигида, судья ёрдамчиси О.Алишеровнинг суд мажлиси котиблигида, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Пахтачи туман кенгашининг даъвогар "САЙҚАЛ ХИРМОН" фермер хўжалиги манфаатида жавобгар "Мирзаев Шухрат Кенжаевич" фермер хўжалигига нисбатан берган даъво аризаси асосида қўзғатилган иқтисодий ишни, Каттақўрғон туманлараро иқтисодий суди биносида ўтказилган очиқ суд мажлиси муҳокамасида, даъвогар фермер хўжалиги вакили Д.Эшназарова (2025 йил 1 февралдаги 2-сонли ишончнома), жавобгар вакили С.Эшбоев (2025 йил 10 февралдаги 25-сонли ишончнома) иштирокида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Пахтачи туман кенгаши (матнда Кенгаш деб юритилади) "САЙҚАЛ ХИРМОН" фермер хўжалиги (матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида Каттақўрғон туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "Мирзаев Шухрат Кенжаевич" фермер хўжалиги (матнда жавобгар деб юритилади)дан 167 212 495 сўм асосий қарз, 83 606 247 сўм пеня, 33 442 499 сўм жарима жами 284 261 241 сўм ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили, даъво талабини кувватлаб, жавобгар билан 2023 йил 9 октябрда тузилган шартнома бўйича, жавобгарга 2023 йил 30 июндаги ва 2023 йил 28 декабрдаги хисоб варак фактуралар билан 92 034 кг. 254 404 495 сўмлик буғдой топширганлигини, жавобгардан уруғлик буғдой ва минерал ўғит олганлигини, якуний хисоб китоб бўйича жавобгар 167 212 495 сўм қарздор эканлигини, ушбу қарздорлик тўланмасдан келаётганлиги сабабли, асосий қарз ва шартномага асосан 50 фоизи микдорида 83 606 247 сўм пеня ва 20 фоизи микдорида 33 442 499 сўм жарима хисоблаб, судга даъво аризаси берилганлигини баён қилиб, даъвони қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили, даъво аризасига эътироз билдириб, даъвогар 2023 йил 9 октябрда тузилган шартнома бўйича 102 тонна буғдой топшириб, жами 241 748 092 сўм даромад килганлигини, жавобгар томонидан 2023 йил 9 октябрдаги шартнома бўйича ғалла етиштириш учун берилган маҳсулотлар ҳамда кўрсатилган хизматлар учун жами 310 969 786 сўм харажат килинганлигини, 2023 йилги шартнома бўйича даъвогар фермер хўжалигининг ўзи қарздор эканлигини баён килиб, даъвони рад килишни сўради.

Суд, даъвогар ва жавобгар вакилларининг фикрини эшитиб, иш хужжатларини ўрганиб, куйидаги қарорга келди.

Даъво аризасида қайд этилишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2023 йил 9 октябр куни 99-сонли "Бошокли дон ва уруғлик дон харид қилиш бўйича" тузилган фьючерс шартномасига асосан даъвогар томонидан жавобгарга 92 034 кг. 254 404 495 сўмлик буғдой етказиб берган, шартномага асосан етказиб берилган маҳсулот ҳақи 2023 йил 1 декабрга қадар тўланиши, лекин бугунги кунга қадар 167 212 495 сўм тўлашдан бош тортиб келаётганлиги баён қилиниб, жавобгардан 167 212 495 сўм асосий қарз, 83 606 247 сўм пеня, 33 442 499 сўм жарима жами 284 261 241 сўм ундиришни сўраган.

Иш хужжатларидан аникланишича, даъвогар "САЙҚАЛ ХИРМОН" фермер хўжалиги ва жавобгар "Мирзаев Шухрат Кенжаевич" фермер хўжалиги ўртасида 2023 йил 9 октябрда 99-сонли "Бошокли дон ва уруғлик дон харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси" тузилган.

Ушбу шартноманинг 1.1-бандига асосан, хўжалик яъни даъвогар 2024 йил хосилидан 26,4 гектар ер майдонидан, 97 тонна буғдой хом ашёсини харидор яъни жавобгарга етказиб бериш, харидор ушбу махсулотни келишилган муддатларда қабул қилиб олиш ва муайян нарх бўйича ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 234-моддасига биноан мажбурият шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФК 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун хужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Ишдаги хужжатларга яъни жавобгар такдим килган маълумотнома ва хисоб варак фактураларга кўра, даъво аризасини асосида келтирилган тарафлар ўртасида тузилган 2023 йил 9 октябрдаги шартномага асосан фермер хўжалиги 2024 йил хосили бўйича умумий киймати жами 241 748 092 сўмлик 102 тонна буғдой топширган бўлиб, буғдой етиштириш учун даъвогардан олган ресурс ва бошка харажатлари микдори жами 310 969 786 сўмни ташкил килади.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси (матнда ИПК деб юритилади) 68-моддасининг биринчи қисмига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Бирок, тарафлар ўртасида тузилган 2023 йил 9 октябрдаги 99-сонли шартнома бўйича жавобгарнинг даъвогар олдида қарздорлиги 167 212 495 сўм бўйин товлаганлигини даъвогар далиллар асосида исоботлаб бермади.

Суд даъвогар вакилининг, 2023 йил 9 октябрдаги шартномага асосан жавобгарга 2023 йил 30 июндаги ва 2023 йил 28 декабрдаги хисоб варак фактуралар билан 92 034 кг. 254 404 495 сўмлик буғдой топширган деган важи билан келиша олмайди, чунки 2023 йил 30 июндаги ва 2023 йил 28 декабрдаги

хисоб варақ фактуралар 2022 йил 10 сентябрдаги 138-сонли шартномага асосан берилган, даъво талабида эса 2023 йил 9 октябрдаги шартнома асос қилиб келтирилган.

ИПК 72-моддасига кўра, қонунчиликка мувофик муайян далиллар билан тасдикланиши керак бўлган иш холатлари бошка далиллар билан тасдикланиши мумкин эмас.

Демак, 2023 йил 9 октябрдаги 99-сонли шартнома бўйича даъвогарнинг жавобгардан асосий қарз, пеня ва жарима ундиришни талаб қилиши асоссиздир ва даъво талаби рад этилиши лозим.

ИПК 118-моддасига мувофик суд харажатларини даъвогар зиммасига юклаб, унинг манфаатида Кенгаш даъво кўзғатганлиги, кенгашнинг давлат божи тўловидан озодлигини инобатга олишни, даъвогар олдиндан тўланган 37 500 сўм почта харажатини зиммасида қолдиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 118, 176-180-моддалари қўллаб, суд

карор килди:

Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Каттақўрғон туман кенгашининг даъвогар "САЙҚАЛ ХИРМОН" фермер хўжалиги манфаатида жавобгар "Мирзаев Шухрат Кенжаевич" фермер хўжалигидан 167 212 495 сўм асосий қарз, 83 606 247 сўм пеня ва 33 442 499 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризаси рад этилсин.

Даъвогар "САЙҚАЛ ХИРМОН" фермер хўжалиги олдиндан тўлаган 37 500 сўм почта харажати зиммасида қолдирилсин.

Хал қилув қароридан норози тараф бир ой муддат ичида шу суд орқали Самарқанд вилоят судининг иқтисодий ишлари бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят бериши (прокурор протест келтириши) мумкин.

Судья Ж.Юсупов

